

Sosyo-Kültürel Yapı ve Suç Olgusu Arasındaki İlişki: Malatya İli Örneği

Arzu YILDIRIM

Şırnak Üniversitesi, Şırnak Meslek Yüksekokulu, ŞIRNAK

Özet

Günümüzde çeşitli türleriyle sosyal yapıları etkileyen suç olgusu, sosyal sistemin ve bireylerin korunması için giderek çok daha fazla çaba harcanmasını gerektirmektedir. Suç olgusu, sadece az gelişmiş veya gelişmekte olan ülkelerin temel sorunu olmayıp, sanayisi gelişmiş, hatta süper güç olarak tabir edilen ülkelerin dahi, önemli sorunlarından birisi haline gelmiştir. Bu konuda artan ilgi ise bir yandan toplumu suçtan temizlemek, artan suç olaylarına karşı önlem almak, çözümler ortaya koymak kadar, diğer bir yandan suç olarak görülen davranışlar ile bunların tabiatını anlamak bir ihtiyaç haline gelmiştir. Suç ve suç olgusu günümüzde toplumların çözüm bekleyen önemli sorunlarından birisidir. Bu sorun, yaklaşık olarak 19. yüzyılın başlarına kadar büyük ölçüde fizyoloji, psikoloji ve biyoloji gibi disiplinler tarafından ele alınmış ve çözümlenmeye çalışılmıştır. Suç ve suç olgusunun, sosyo-kültürel, ekonomik ve çevresel faktörler temelinde sosyoloji bilimi tarafından açıklanma çabaları 1930' lu yıllardan itibaren yoğunluk kazanmaya başlamıştır. Bu tarihten itibaren suç konusunda, sosyolojide zengin bir literatür oluşmaya başlamıştır. Suç konusundaki araştırmalar, suçun nedenleri, işleniş biçimleri, suçlunun çeşitli demografik ve sosyolojik özellikleri üzerinde yoğunlaşmıştır. Özellikle gelişmiş ülkelerde suçluluk veya suç eylemleri, gelişmekte olan ülkelere nispeten daha önemli ve büyük bir sorun olarak, toplumların gündemini işgal etmektedir. Bu ülkelerdeki istatistiksel verilere bakıldığında, suç oranlarının ürkütücü bir boyut aldığı görülmektedir. Suç olgusu üzerinde önemli etkisi olan konulardan biride toplumun sosyokültürel yapısıdır. Toplumsal yapı, suç olgusunun gerçekleşme zeminini teşkil etmektedir. Bu sebeple sosyo-kültürel yapı, suçun nitelik ve nicelik görünümünü vermede dominant bir faktör olarak gözükmektedir. Bu çalışma, suç olgusunu sosyo-kültürel faktörlere ilişkin olarak sosyolojik bir açıdan incelenmesini amaçlamaktadır. Çünkü suç olgusu hem ortaya çıkış biçimi, nedenleri ve hem de sonuçları açısından sosyolojik olarak çözümlenmeyi gerekli kılmaktadır. Suç konusu ilgi çekici olduğu kadar, onun karmaşık bir sosyal süreç olduğu kadar hem de suçluluğun anlaşılabilirliği konusunda da sorun teşkil etmektedir. Bu araştırmada suç olgusu adı altında, suçun tanımı, suç teorileri, suç türleri ve suçu etkileyen faktörler ortaya konarak literatür yardımıyla açıklanmaya çalışılacaktır. Ayrıca, araştırmamızın en önemli kısmı olan, Malatya ili sınırları içerisinde bulunan cezaevlerindeki hükümlülere uygulanan anket çalışmasının elde edilen verilerinin analizine ve değerlendirilmesine ayrılmıştır. Cezaevlerinde tutuklu bulunan suçluların; cinsiyet, yaş, öğrenim durumu, aile, medeni, meslek, ekonomik durum ve din gibi değişkenlerden hareketle çözümlenme yapılacaktır. Buradan hareketle, suç ve toplumsal yapı arasındaki ilişki ortaya konulmaya çalışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Suç, toplumsal yapı, suç teorileri, işsizlik.

The Relationship Between The Structure And Socio-Cultural Crime Case: The Case Of Malatya

Abstract

Nowadays, various types of criminal cases that affect social structures, social systems and the protection of individuals going to require a lot more effort spent. Criminal case, the main problem is not only in less developed or developing countries, industrialized, countries, even if the so-called superpower, has become one of the major problems. Community clean up crime on the one hand the growing interest in this regard, to take precautions against the increasing incidents of crime, so to put forward solutions, on the other hand is seen as a crime has become a need to understand the nature of these behaviors. Crime and criminal cases is one of the major problems to be solved in today's societies. This problem is approximately 19 largely to the beginning of the century, physiology, psychology, and biology are discussed and tried to be solved by disciplines such as. Crime and criminal cases, socio-cultural, economic and environmental factors on the basis of the issuance by the efforts of the science of sociology in 1930, began to gain momentum since. From this date on crime, sociology, there has been a rich literature. Crime Research on the causes of crime, forms of processing, the offender has focused on various demographic and sociological characteristics. Crime as a social problem, not only in less developed or developing countries, but also a major problem in the developed or industrialized western societies. Guilt or criminal acts, especially in developed countries, developing countries are relatively more important as a major problem and societies occupy the agenda. From the statistical data in these countries, the rate of crime is a frightening dimension. One of the important issues that have an impact on the phenomenon of crime, socio-cultural structure of the society. Social structure is the basis for the realization of the phenomenon of crime. For this reason, the socio-cultural structure, making the appearance of the quality and quantity of the crime seems to be the dominant factor. This study of socio-cultural factors inherent in the phenomenon of crime is to examine the sociological point of view. Because of the emergence of a form of criminal cases, the causes and consequences in terms of both sociological resolved, are needed. As well as engaging in crime, as well as its complex social process as well as the problem of criminality poses. In this study, the phenomenon of crime in the name of the definition of the crime, the crime theories, it stated that the factors affecting the types of crime and crime will be explained with the help of the literature. In addition, the most important part of our research, which is located in the province of Malatya applied to convicts in prisons is divided into analysis and evaluation of data obtained from a survey. Offenders in prisons, gender, age, education, family, marital status, occupation, economic status, and religion will be analyzing variables such as movement. Thus, it is to point out the relationship between crime and social structure.

Keywords: Crime, social structure, theories of crime, unemployment.

1. Giriş

Suç, hem insanlığın var oluşundan bu yana karşılaştığı sosyolojik bir olgu hem de birçok bilim dalına konu edinmiş olan suç günümüzde önemli bir sosyal problem haline gelmiştir. Suç bütün toplumlarda var olan bir olgudur. Suçun olmadığı bir toplum düşünülmemeyeceği gibi suç tamamıyla toplumdan uzaklaştırılmaz. Ancak suçun toplumsal düzene olan olumsuz etkilerini azaltmak yönünde tedbirler alınabilir.

Bu bağlamda bu sosyolojik bir olgu olan suç olgusunun bilimsel gerçeklikler ışığında ele alınması gerekir.

Suç insanın doğasında vardır. Bütün insanlar az ya da çok mutlaka hata yaparlar. Burada dikkat çekilmesi gereken husus, suçun önlenmesi ve gerekli tedbirlerin alınması bütün toplumun ana hedeflerinden biridir. Toplumlar bu amaçlarına ulaşmaları için çok yönlü çalışmalar yapmaktadırlar.

Toplumların yapıları ele alındıklarında, hemen hemen her toplumda, suç ve suç eğilimleri görülür. Kimi toplumlarda az, kimilerinde ise çok olan suç oranlarının, niçin değişkenlik taşıdığı, çağımızın önemli sorularından biri olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu çalışma suç olgusunu ve suç davranışı konusunda geliştirilen teorilere yer vererek Malatya örneğinde suç ve suçlu görünümüne ışık tutmayı hedeflemektedir. Suç olgusu hem ortaya çıkış biçimi, nedenleri ve hem de sonuçları açısından sosyolojik bir çözümlenmeyi ve bakış açısını gerekli kılmaktadır. Bu sebeple bu çalışma, suç olgusunu toplumsal yapıyla ilintili bir biçimde sosyolojik bağlamda ortaya koymayı amaçlamaktadır.

2. Sosyo-Kültürel Yapıyı Oluşturan Unsurlar

Modern dönemlerde başlayan ve sanayileşme ile birlikte önem kazanan yeni toplum yapısı, yerini yavaş yavaş sosyal ve kültürel iki unsurdan oluşan ve birbirlerini karşılıklı olarak etkileyen, sosyo-kültürel yapıya bırakmıştır. Sosyokültürel yapıyı, sosyal ve kültürel unsurların basit toplamı olarak görmek yanlıştır. Bu yapıyı oluşturan farklı nitelikler ve özellikler vardır. "Sosyo-kültürel yapı, makro ve mikro bütün etkileşim düzlemlerinde, davranışsal ve bilişsel boyutların birbirinden ayrılmazlığı düşüncesini ifade eder" (Dikeçligil, 1997: 647).

Sosyal ve kültürel olarak iki alanın, sosyo-kültürel yapı olarak ele alınmasını zorunlu kılan öge, hem sosyalliği hem de kültürelliği ifade eden toplumsal kurumlardır. Bireyler sosyo-kültürel yapı içerisinde bir yandan kültür çevresine, diğer yandan sosyal çevreye bağlıdır ve bu sebeple sosyo-kültürel yapı içerisinde belirli kurumlara ihtiyaç vardır. Kurum ise, kişilerin sosyal gereksinimlerini karşılamak amacıyla belirli, onaylanmış ve birleştirilmiş tarzda oynadıkları, sürekli sosyal örüntü, rol ve ilişki yapısıdır (Fichter, 1994: 119-120).

2.1. Nüfus

Sosyal yapıyı oluşturan önemli faktörlerden biri nüfustur. Bir toplumun nüfus özellikleri, sosyal ve iktisadi vasıfları ile karşılıklı münasebet halindedir. Nüfus sosyal yapıyı oluşturan canlı ve dinamik bir küttedir. Nüfusun incelenmesi, aynı zamanda toplumun sosyal yapı şartlarının ortaya çıkarılması demektir. Nüfus, demografik, kültürel, sosyal ve ekonomik yönleri ile ele alınabilen özellikler taşır (Erkal, 2004: 180). Nüfus bir taraftan ülkedeki milli geliri yaratan, diğer taraftan, yaratılan mal ve hizmeti tüketen bir unsurdur. Kalkınmayı yarattığı gibi, kalkınmanın doğurduğu refahı paylaşan fertlerden meydana gelmektedir. Bu özelliği ile nüfus ve iktisadi gelişme arasında yakın bir ilişki söz konusudur. Bazı sosyal bilimciler iktisadi gelişme ile nüfus artış hızında münasebet, bazıları ise menfi bir ilişki olduğunu ileri sürmektedirler (Erkal, 2004: 180).

Genel olarak dünya nüfusunun hızlı artışından dolayı doğabilecek tehlikelere ilk dikkat çeken düşünürlerden birisi Malthus olmuştur. Malthus'a göre, ilim ilerleyebilir, fakat toprağın insan ihtiyaçlarını karşılama kapasitesi sınırlıdır. Malthus, düşünülerek tatbik edilen tedbirlerle nüfus artışı kontrol edilmediği takdirde nüfusun yenilenme nispetinin, dünyanın insanoğlunu besleme kapasitesinden fazla olacağını ifade etmiştir. Bu gelişmenin iktisadi refahı sarsacağı ve sosyal yapıyı zaafa uğratacağını öne sürmüştür (Kurtkan ve Bilgiseven, 1995: 129-130). Nüfus büyüklüğü toplumsal ilişkiler üzerinde de güçlü bir etkiye sahiptir. Az nüfuslu

küçük yerleşim birimlerinde sosyal ilişkiler birincildir: insanlar birbirlerini samimi olarak, yüz yüze tanır. Çok nüfuslu yerleşim birimlerinde ise sosyal hayat belirgin olarak değişir. Çoğunlukla ikincil ilişkiler, yeni sosyal kontrol mekanizmaları, yeni kurumlar ortaya çıkar ve informel grupların yerini formel örgütler alır. Bundan dolayı nüfus büyümesi, sosyal hayat üzerinde önemli etkilere sahiptir (İnan, 2003: 567).

2.2. Statüler

Toplum statüler açısından oluşmaktadır. Statü, sosyal yapıda bir pozisyonudur. Statü, bir grupta, organizasyonda veya toplumda bireyin yerini ve mevkisini belirleyen durumdur. Öğrenci, anne, baba, arkadaş vb. sosyal statülerdir. Sosyal yapıda her statünün bir karşılığı vardır (Akan, 2003: 81). Kişinin statüsünün belirlenmesinde eğitim, dini inanç, aile hayatı, gelir durumu gibi unsurlar etkili olmaktadır. Sosyal statü "doğuştan elde edilen" ve "kazanılan" statü olmak üzere ikiye ayrılır. Doğuştan elde edilen statüler hiç çaba sarf etmeden elde edilen statülerdir. Örneğin, yaşlı, genç, kadın, erkek, siyah, beyaz gibi. Kazanılmış statüler ise bireylerin çaba ve gayretleri sonucu elde ettikleri statülerdir (Akan, 2003: 81). Weber'e göre statü, toplumdaki gruplar arasında, o gruba toplumda atfedilen "toplumsal prestij, şeref ve itibara" göre belirlenir. Statü farklılığının sosyal sınıf farklılaşmaları ile bir bağımlılığı, ilişkisi olması gerekmez. Ayrıca gruba atfedilen statü olumlu ve olumsuz olabilir. Bu durumda gruplar arasında bir fark meydana gelir. Toplumda yüksek itibar gören kişiler ayrıcalık olarak yüksek statü grubu olurken, toplumda itibarı düşük işler yapan kişiler, veya toplumda gelenek ve kültüre bağlı olarak düşük prestij atfedilen gruplar, düşük ayrıcalıklı statü grubunu oluştururlar (Kalaycıoğlu, 2003: 253).

2.3. Roller

Belirli sosyal durumlardaki kişilerden beklenen sosyal davranış şekilleridir. Bir başka ifade ile toplumda fertlerin buldukları sosyal statü ile gelen ve elde edilen hak ve ödevlerdir (Erkal, 2004: 16). Rol sosyal yapıdaki davranış beklentileridir. Bireyin işgal ettiği statüde ne yaptığıdır. Rol, bireyin statüsünün zorluklarını yerine getirdiği, ayrıcalıklarından yararlandığı bir davranış biçimidir. Aynı statüdeki kişiler farklı şeyler yaparlar. Bu farklılığı yaratan roldür (Akan, 2003: 85).

2.4. Sosyal Etkileşim

Etkileşim, sosyal yaşamın temel sürecidir. Özellikle sembolik etkileşim sosyolojik bakımdan önemlidir, çünkü statüler, normlar, değerler ve karşılıklı ilişkilerle ilgilidir. Bireyler diğerlerinin farkına varırlar, düşünce ve duygu alışverişinde bulunurlar ve birbirlerinin davranışları üzerinde tahminleri çerçevesinde birbirlerini etkileyen sözler söylerler, davranışlarda bulunurlar. Diğer bir ifadeyle insanlar karşılıklı etki ve tepki dünyasında yaşarlar. Bu etki ve tepki sürecine sosyal etkileşim denir. Sosyal etkileşim, sosyal ilişki örüntüleri oluşturur. Bu etkileşim örüntüleri sayesinde sosyal ilişkiler kurulur ve sonuçta da sosyal yapı ortaya çıkar (Akan, 2003: 86). Rekabet, bir bireyin yaşamının başlıca alanlarında görülen, iki veya daha fazla birey ya da grup arasında belirli bir ödüle ulaşmak için yarışır. Rekabet kendi içinde bir amaç, bir sonudur. Ekonomik yaşamda ise rekabet bir amaç değil, ekonomik faaliyetleri düzenlemede bir araçtır. Rekabette bireyler rakiplerinin

amaca ulaşmasına engel olurken baskı veya hileye başvurmazlar. Her toplumun kültüründe rekabet biçimleri ve uygun rekabet araçları tanımlanmıştır. Rekabet biçimleri genel olarak, sınırlı rekabet, mutlak ve görelî rekabet, kişisel ve kişisel olmayan rekabet şeklinde sınıflandırılabilir (Akan, 2003: 88).

2.5. Sosyal Sınıflar

Sosyal sınıf, genel olarak ekonomik kaynaklara aynı uzaklıkta veya yakınlıkta olan, bu ortaklığında üyelerinin siyasi ve toplumsal yaşam tarzlarını, tercihlerini belirleyen büyük bir topluluk kesitidir (Kalaycıoğlu, 2003: 249).

2.6. Sosyal Gruplar

Sosyal gruplar birincil ve ikincil sosyal gruplar olmak üzere ikiye ayrılır. En küçük sosyal grup, iki bireyin etkileşimini içerir. Birincil gruplarda, üyeler arasında mahremiyet ve genellikle yüz yüze etkileşim vardır. Mahremiyet, üyeler arasında yoğun ilişki ve derin bir duygusal bağ oluşturur. Birbirleri hakkında geniş ve detaylı bilgiye sahiptirler. Üyeler grupla kuvvetli bir şekilde özdeşleşmiştir. Grup üyelerinin yerini başkası alamaz. Endüstriyel toplumlarda birincil grupların oluşturulduğu en önemli ortamlar iş yerleridir (Akan, 2003: 93).

2.7. Sosyal İlişkiler Ağ

Sosyal ilişkiler çeşitli biçimlerde sınıflandırılmıştır: örneğin, samimiyet derecesine göre sosyal ilişki ikiye ayrılmıştır. Birincil tip ilişkiler ve ikincil tip ilişkiler. Birincil ilişkiler (cemaat): Daha çok cemaat tipi örgütlenmelerde görülen ve yazılı hale getirilmemiş ilişkilere dayanır. Daha çok örf ve adetler biçimindedir. Birincil ilişkilerin belli başlı özellikleri şunlardır: İlişkiler karşılıklı duygusal güven anlayışa samimiyete dayalı yüz yüze ilişkilere dayanır. Yazılı kurallara bağlı değildir. Sosyal etkileşim çok güçlüdür. İlişkiler uzun sürelidir. Daha çok küçük gruplarda (aile, arkadaşlık, köy, komşuluk) görülür. Bütün toplumlarda görülebilir. İkincil ilişkiler (cemiyet): Daha çok cemiyet tipi bir teşkilatlanmada (şirket, sendika, kentler vb) görülür. İkincil ilişkilerin belli başlı özellikleri ise: İlişkiler resmidir. Yazılı kurallara bağlıdır. Kısa sürelidir. Sosyal etkileşim çok zayıftır. Daha çok büyük gruplarda (şehir, şirket, resmi kurumlar) görülür. Kitle iletişim araçlarının etkisi çoktur (Üresinler, 2005: 17).

2.8. Sosyal Norm

Bir toplumda insanları belli olaylar karşısında nasıl davranmaları gerektiğini belirleyen öyle davranmaya zorlayan kurallara sosyal norm denir. Sosyal normlar yazılı ve yazısız olmak üzere iki çeşittir. Yazılı (Resmî) Normlar: Kanunlar, tüzükler, yönetmelikler gibi devletin yetkili organlarınca düzenleyip, uygulamaya konan, gerektiğinde değiştirilen, devletin ve sosyal düzenin korunmasını ve devamını amaçlayan normlardır. Uymayanlar maddî ve bedeni cezaya çarptırılır. Yazısız (Resmî Olmayan) Normlar: Bireyler arasındaki ilişkilerin düzenlenmesinden doğan töre, adet, gelenek, görenekler, din kuralları, görgü kuralları gibi yazılı olmayan normlardır. Yaptırımları manevidir (Üresinler, 2005: 19).

3. Suç ve Suçluluk Olgusunun Değerlendirilmesi

Suç, insanoğlunun var oluşundan günümüze kadar devam eden bir olgudur. Toplum ve birey ise bu değişim ekseninin

merkezinde yer almakta olup birbirleriyle sürekli bir etkileşim halindedir. Fert, bu süreçte toplumdaki gelişmelere nazaran bir takım sapma davranışlar içine girebilmektedir (Erkan, 2002: 30). Suç insanlık tarihi kadar eski bir olgudur. Bilinen ilk adam öldürme suçu Adem ile Havva'nın ilk çocukları olan Habil'in kıskançlık nedeniyle kardeşi Kabil tarafından öldürülmesi suçudur. Kıskançlık nedeniyle meydana gelen bu suç ile birlikte başlayan suç zinciri halen devam etmektedir (Polat, 2004: 31).

Bilhassa suç, toplumsal yapıda ortaya çıkan sosyal ilişkilerdeki çözümler nedeniyle ortaya çıkmaktadır. Bu çözümler sosyal sorunlar ve bunalımlar yaratarak toplumsal yapıdaki değerlerin değişmesine ve yeni davranış kurallarının oluşmasına neden olmaktadır. Bu durum da bize, suç ve suçluluk olgusunun sosyal yapının bir parçası olduğunu gösterir. Bu yaklaşım çerçevesinde diyebiliriz ki, düzen, toplum yaşamının vazgeçilmez bir koşuludur. Düzenin devam ettirilmesi ise, toplumda var olan değer ve kurallara uyulmasına bağlıdır. Uyulması gereken kurallar, her toplumda değişiklik göstermesine rağmen, toplumsal normlara uyulmayan davranışlara her toplumda suç ya da sapkın davranış denilmektedir (Erkan, 2002: 52).

3.1. Suçun Unsurları

Bir davranışın suç sayılabilmesi için maddilik, manevilik ve kanunilik unsurlarına sahip olması gerekir. Maddî unsur; suçun maddî unsurunu hareket oluşturmaktadır. Hareket unsuru bir yapma veya yapmama davranışdır. Bir davranışı yapma ya da yapmama suçun maddî unsurunu oluşturabilir. Örneğin bir tren yolu bekçisinin geçitteki parmaklığı kapatmaması bir kazaya neden olabilir. Böylece bekçinin bir davranışı yapmaması onu suçlu kılar (Aslan, 1991: 157). Manevî Unsur; bu unsur suçlunun kastı veya kusurudur. Suçlu, kanun tarafından suç olarak tanımlanmış bir davranışı bilerek ve isteyerek yaparsa bu davranışın kasıtlı olduğunu gösterir. Kusur ise yapılan davranışın meydana getireceği zararları öngörememe durumudur (Aslan, 1991: 157-158). Kanunilik Unsuru; Bu durum "kanunsuz suç ve ceza olmaz" prensibine dayanmaktadır. Herhangi bir suç tanımına girmeyen bir davranış suç olarak kabul edilemez (Aslan, 1991: 158).

3.2. Suçun Fonksiyonları

Suç olgusunun toplumlar için olumlu ve olumsuz olmak üzere fonksiyonları vardır. Bunlar şu şekilde belirtilmektedir (Bal, 2003: 181). Suçun olumlu fonksiyonları: Suç bir toplumda istenen davranışların sınırlarının belirlenmesine yardımcı olur. Bireylere, kuralların ihlal edilmesi kuralların gerekliliğini hatırlatır. Dayanışmanın artması, normları korumak için insanlar ve sosyal gruplar arasında dayanışma gereklî hale gelir. Hoşnutsuzlukların başka alanlara aktarılması ya da tepkilerin hafifletilmesi, suç gelişecek daha büyük suçların habercisidir. Aynı zamanda küçük ölçüde işlenen suçlar büyük suçların işlenmesini de engeller. Önlemlerin alınmasını gündeme getirir. Bazı suç türleri toplumsal değişim için gerekli hale gelebilir. Belli bir dönemde siyasal açıdan suç olarak kabul edilen bir davranış sonraki dönemlerde suç olmaktan çıkabilir. Suçun olumsuz fonksiyonları: Norm ve değerlerin yıpranması, suçluluğun toplumda yaygın olarak görülmesi var olan normların yıpranmasına yol açar. Bu durum ise beraberinde sosyal çözülmeyi getirebilir. Kaynakların suç önlemeye ayrılması, ekonomik ve sosyal kalkınma için gerekli olan kaynakların

suçların önüne geçilmesi için kullanılması gelişmeyi yavaşlatır. Güven ortamının azalması, suçların artması bireyler arasında güvensizliğe sebep olmaktadır. Bu durum günlük hayatı olumsuz yönde etkiler.

3.3. Suçun Sınıflandırılması

Suçlar çeşitli şekilde sınıflandırılmaktadır bu sınıflandırmalar suçlunun suç işleme nedenlerine göre, toplumun suça karşı gösterdiği tepkinin niteliğine ve şiddetine göre yapılmaktadır (Dönmezer, 1994: 53). Dönmezer'e göre suç sınıflandırması konusunda uluslararası bir düzeyde uzlaşma sağlandığı takdirde uluslararası karşılaştırılmalar yapılabilir, suçun önlenmesi konusunda önemli yararlar sağlanabilir (Bal, 2003: 210). Özkalp'in suç sınıflandırması şu şekilde yer almaktadır. Şiddet ve adam öldürme ile ilgili suçlar, mala karşı işlenen suçlar, mağduru olmayan suçlar, organize suçlar profesyonel kişilerle işlenen suçlar. Özkalp mağduru olmayan suçlar kapsamında; uyuşturucu kullanma, kumar oynama gibi başkalarına doğrudan zarar vermeyen suçları ele almaktadır. Bu tür suçlar ülkemizde kamu esenliğine karşı işlenen suçlar sınıfında yer almaktadır. Organize suçlar; terör örgütleri ve mafya gibi yasa dışı gruplar tarafından işlenen suçları kapsamaktadır. Profesyonel suçlar ise suç işlemeyi bir meslek edinmiş bireylerin işledikleri suçlar kapsamında yer almaktadır (Özkalp, 1993: 370).

3.4. Suç ve Suçluluk İlişkisi

Toplumların, cemaattan-cemiyete doğru akan bir süreç içerisinde bir yol takip etmesi, Tonnies'in , "cemaat" ve "cemiyet" kavramlarında anlamını bulmaktadır (Bal, 1999: 19-20). İnsanların sosyo-ekonomik, kültürel ve yüz yüze ilişkiler bakımından giderek farklılaşmasının temel odak noktasında bu kavram ilişkisi yer almaktadır. Günümüzde ise bu süreç hala devam etmektedir. Bugün insanlar arasındaki dayanışma ve paylaşma duygusunu ortadan kaldıran yapının arkasında bu gelişim yatmaktadır. Bugün cemiyete giden toplumlarda, görülen toplumsal hastalıklardan biri, yalnızlık meselesidir. Yalnızlık içerisinde kalan ve bu sorundan çıkış arayan ferдин, zaman zaman sapma davranışlar içinde bulunduğu görülmektedir (İzkan, 1992: 42). Bununla birlikte, toplumsal yapı da çok önemlidir. Çünkü toplum, kimi zaman bireyin bütün ihtiyaçlarını karşılayan, kimi zaman ise bireyi suç işlemesine neden olan önemli bir faktördür. Sosyal ihtiyacını toplumda yerine getiren her birey gibi çocuk da, sosyal süreç içerisinde yaşayarak öğrendiği kimi alt kültürel öğeleri (varoşlar/sokak çeteleri) ve örnek aldığı diğer modelleri benimsemeye çalışması onu potansiyel bir suçlu konumuna getirebilecektir (İçli, 2002: 51).

3.5. Suç Teorileri

Suç olgusu ve suçluluk kavramlarını açıklayan birçok teori bulunmasına rağmen, genel itibarıyla bütün teoriler bireysel ve sosyolojik temelde olmak üzere iki ana grupta toplanmıştır. Sosyolojik temelde açıklayanlar, suçu toplumsal koşulların bir nedeni olarak kabul ederken, bireysel temelde açıklayanlar, daha çok kişilik yapıları ve bireyin zekâsını ön plana çıkartmıştır (Erkan, 2002: 54). Bu bakış açısı itibarıyla bireyleri suç işlemeye iten nedenleri genel olarak bireysel, psikolojik, biyolojik ve sosyolojik teoriler olmak üzere dörde ayrılmaktadır.

3.5.1. Bireysel Teoriler

Bireysel teoriler ilk ortaya atılan teoriler olup, suçu tek nedenle açıklamaya çalışana teorilerdir. İlk teoriler, Klasik ekol, Neo klasik ekol, Pozitif ekol ve Coğrafik ekol olarak bilinmektedir. Klasik görüşe göre kişiler, suç işleme dâhil her türlü davranışta bulanabilir. Bireylerin davranışlarının ancak ceza korkusu ile kontrol edilebileceği belirtilmiştir. Kişilerin ancak bu şekilde toplumun düzenine ve kanunlarına saygılı olabileceği belirtilmektedir. Neo klasik ekole göre, ceza, suçluya değil suça uygun olmalıdır. Bu durumun bir sonucu olarak, klasikçilere ağır eleştiriler getirmişlerdir. Pozitif ekole göre, insan faaliyetleri fertlerin kontrolleri dışındaki güçler tarafından belirlendiği ve suçlu davranışın biyolojik, psikolojik ve sosyal faktörlerin bir sonucu olarak ortaya çıktığını belirtmişlerdir. Coğrafi ekole göre suç, sosyal koşulların ve içinde yaşanılan coğrafi etmenlerin suçlu davranışı üzerinde etkili olduğu görüşüne dayanır (Durmaz, 2005: 25-26).

3.5.2. Biyolojik Teoriler

Biyolojik teoriler, suçluların biyolojik ve genetik bakımdan birbirinden farklı olduğunu ve bu yapıların farklılıklarının bireyleri suç işlemeye yatkın hale getirdiğini belirtmektedir. Biyolojik teorilerin ilk savunucusu Cesare Lombroso'ya göre, suçlular biyolojik bakımdan anormal ve doğuştan dejenere olan kişilerdir. Onları suç işlemeye iten nedenlere, fiziksel ve kalıtım yoluyla sahip olduklarını belirtmiştir. Lombroso'nun teorisi pek çok taraftar bulmasına rağmen bir takım eleştiriler de almıştır. Yapılan araştırmalarda, bazı grupların Lombroso'nun belirttiği gibi fiziksel suçlu tipinin varlığı ile ilgili bir sonuca varılmadığı görülmüştür (Durmaz, 2005: 26-27).

3.5.3. Psikolojik Teoriler

Psikolojik teoriler, yirminci yüzyılın başlarında ortaya çıkan ve suçun nedenlerini fiziksel nedenlerde değil ruhi nedenlerde arayan teorilerdir. Bu teoriler genel itibarıyla, akıl bozukluğu ve suç arasındaki ilişkileri açıklayan teorilerdir. Aynı zamanda, zekâ eksikliği bu teoride önemli bir suç nedeni olarak görülmüştür. Bu teorileri ilk ortaya atan teorisyenler, suçluların zihinsel olarak kusurlu oldukları, akıl hastalığının doğuştan geçtiğine ve özellikle suçluların ruhsal bozukluklarının olduğunu belirtmişlerdir (Durmaz, 2005: 28).

3.5.4. Sosyolojik Teoriler

Sosyolojik suç teorileri sosyal yapı, sosyal yapının değerleri, normları ve sosyal yapının kurumlarını suç nedenleri açısından odak olarak görmüştür. Genel anlamda suç, sosyolojik bakış açısına göre sosyal ortamın bir ürünüdür. Suçlu olmayan uyum biçimlerinden sadece özde ayrılmaktadır. Kısaca sosyolojik bakış açısında hasta olan toplumdur (İçli, 2004: 77). Sosyal yapı teorileri; sosyal yapı ve toplum düzeni ile suç olgusu arasındaki ilişki üzerine odaklanmaktadır. Bu sınıftaki teoriler suçun toplumsal yapının bir sonucu olarak görmekte toplumsal yapının değişmesiyle suçun da değiştiğini, suçun toplumsal sisteme ne şekilde bağlı olduğunu ve bu toplumsal yapının özelliklerinin neler olduğunu genel anlamda ortaya koyan teorilerdir. Sosyal yapı teorileri içerisinde en çok bilinen Durkheim'in teorisidir. Durkheim'in suçun normal ve fonksiyonel olduğunu ortaya koyması ve bireylerin farklı bilinçte olduklarını belirtmesi sonucunda büyük katkıları

olmuştur. Durkheim'a göre suç normaldir, fonksiyoneldir, suçun olmadığı bir toplum düşünülemez (İçli, 1993: 16).

4. Malatya İli'nin Sosyo-Kültürel Yapısı

Malatya'nın sosyal yapısı bütün özellikleri Türkiye sosyal yapısının küçük bir örneğini göstermektedir. Malatya'nın; Doğu, Güneydoğu, Güney ve Orta Anadolu bölgelerinin hemen noktasında bulunması nedeniyle sosyal yapısı çeşitlilik ve zenginlik gösterir. Malatya Nüfus ile Türkiye'nin 14.büyük kenti, doğunun ise en kalabalık iki ilinden birisidir. Ekonomik ve sosyal yönden çok geniş bir etki alanı nüfusu üzerine etkili olmaktadır.

4.1. Malatya İli'nin Ekonomik Verileri

İlin ekonomik gücünü gösteren en önemli gösterge olan illerin milli gelirini TÜİK'te güncel olarak yayınlanmamaktadır. TÜİK tarafından hesaplanan illerin milli geliri en son 2001 yılında yayınlanmış olup, bu serinin yerine üretilmeye başlayan katma değer ve yıllara göre gelişimi gösteren istatistikler 2008 yılından beri üretilmemektedir. Malatya ilinin yer aldığı bölgede Gayri Safi Katma Değer itibariyle hakim sektör %66,8 pay ile hizmetler sektörüdür. İkinci sırada %19,5 ile sanayi yer almaktadır. Tarım sektörü, %13,7 ile en az paya sahip sektör olmasına rağmen bölge Gayri Safi Katma Değeri içindeki payı Türkiye ortalamasından 5,2 puan daha yüksektir (İşgücü Piyasası Analizi Raporu, 2012: 7).

4.2. Malatya İli'nin Nüfus Göstergeleri

2011 yılı ADNKS sonuçlarına göre Malatya ilinin nüfusu 757.930 olup, ilde 379.563 erkek, 378.367 kadın yaşamaktadır. Bu haliyle kadın ve erkek nüfusunun birbirine çok yakın olduğu görülmektedir. Nüfusun %65,8'inin il/ilçe merkezlerinde yaşarken, %34,2'sinin belde ve köylerde yaşadığı anlaşılmaktadır. Türkiye ortalamasına bakıldığında toplam nüfusun %76,8'i il/ilçe merkezinde, %23,2'sinin belde ve köylerde yaşadığı bu açıdan bakıldığında Malatya'da Türkiye ortalamasına göre daha fazla kişinin kırsalda yaşadığı söylenebilir. Malatya ilinin yaş dağılımı da Türkiye ortalamasına yakın seyretmektedir. 0-14 yaş grubu nüfus %25,5 ve çalışabilir yaştaki nüfus %66,3 olup, 65 yaş üzeri nüfusun oranı %8,2'dir. Bu dağılım sonucu çocuk bağımlılık oranı %38,5, yaşlı bağımlılık oranları da %12,3 olarak istatistiklere yansımaktadır. Malatya daha öncesinden göç veren bir il iken 2010-2011 dönemi itibariyle göç alan bir il haline gelmiştir. Net göç hızına bakıldığında bir önceki dönem olan 2009-2010 yıllarında binde -7,55 olmasına rağmen 2010-2011 döneminde bu oranın binde 4,51 olarak değiştiği anlaşılmaktadır. 2009-2010 döneminde göç veren iller içinde en yüksek net göç hızına sahip 30. İl iken 2010-2011 döneminde en çok göç alan iller arasında 10. sırada yer almıştır. Göç verdiği nüfus ve göç aldığı nüfus ilginç bir şekilde aynı yaş gruplarına denk gelmektedir. Bu bağlamda Malatya ilinin aldığı ve verdiği göçün en fazla olduğu yaş grubu 20-29 yaş arasıdır (İşgücü Piyasası Analizi Raporu, 2012: 9).

4.3. Malatya İli'nin Eğitim Göstergeleri

15+yaş nüfusun %9,1'i okur -yazar değildir. Nüfusun %5,5'i sadece okur -yazar olup, herhangi bir okuldan mezun olamayanlardan oluşmaktadır. Çalışabilir yaştaki nüfusun ağırlıklı kısmını (%48,3) 12 lise altı eğitilmişler oluşturmaktadır. Okur- yazar olup bir okul bitiremeyenler ve

lise altı ve lise mezunu eğitilmişler birlikte değerlendirildiğinde, Malatya ili %77,9 ile Türkiye ortalamasına (%80) yakın bir eğitim seviyesine sahiptir. Kadınlar arasında özellikle diplomasızlık durumu erkeklere göre çok daha yaygındır. Okur-yazar olmayan nüfusun %82,4'ü, diplomasız olmayanların da %64,4'ü kadın nüfustur. Nüfusun %24,1'i lise ve dengi okul mezunu, %13'ü yüksek eğitilidir. Lise ve üzeri eğitim seviyesi Türkiye ortalamasının üzerinde seyretmektedir (İşgücü Piyasası Analizi Raporu, 2012: 10).

Malatya ilinde 2010-2011 eğitim öğretim yılında toplam 13.328 öğrenci mezun olmuştur. Aynı eğitim öğretim yılında orta öğretimden mezun olan öğrenci sayısı 9.142 kişidir. 2011-2012 döneminde orta öğretime kayıt yaptıran öğrenci sayısı 12.655 kişi olup, ilköğretimden mezun olan öğrencilerin %5'inin orta öğretime kayıt yaptırmadıkları ortaya çıkmıştır (İşgücü Piyasası Analizi Raporu, 2012: 10).

4.4. Malatya'nın Genel Olarak İşgücü Durumu

Malatya ili 2010 yılı il düzeyinde temel işgücü göstergeleri baz alındığında işgücüne katılım oranı açısından büyükten küçüğe doğru sıralandığında Türkiye'de 53. sırada, işsizlik oranı ve istihdam oranı açısından 48. sırada yer almaktadır. Bölge istihdam oranı %43,2'dir. Her 100 erkekten 64'ü (%64,7) her 100 kadından 23'ü (%22,8) çalışmaktadır. Erkek istihdamı oranı %65,1 olan Türkiye ortalamasına yakın bir noktada iken, kadın istihdam oranı Türkiye ortalamasından (%25,6) 2,8 puan düşüktür. TRB1 bölgesi için geniş yaş gruplarına göre istihdam edilenler irdelendiğinde eğitim durumları bakımından okuma yazma bilmeyen ve lise altı öğrenimi olanların 35-54 yaş grubunda yoğunlaştığı ortaya çıkmaktadır. Lise ve dengi meslek okulu mezunu ve yüksek öğretim mezunu olanlar açısından bakıldığında 25-34 yaş grubunda yoğunlaştıkları görülmektedir. Diğer taraftan 15-19 yaş grubu aralığında istihdam edilenlerin lise altı öğrenim seviyesinde oldukları, 20-24 yaş grubunda ise lise ve dengi meslek okulu mezunu oldukları anlaşılmaktadır. 55 ve daha üst yaş grubunda istihdam edilenlerin ağırlıklı olarak okuma yazma bilmeyenler arasında yer almaktadırlar. Türkiye ortalamasında kadınların çoğunluğu tarım dışı sektörlerde çalışırken, (kadın istihdamının %57,8'si), bölgede durum bunun tam tersidir. Kadınların %66'sı tarımda çalışmaktadır. Bölge istihdamında hakim sektör hizmet sektörüdür. Çalışanların %43,3'ü tarım sektöründedir. Bu oran Türkiye ortalaması olan %48,1'in 5,2 puan altındadır. Erkeklerin çoğunluğu (%73,7) tarım dışı sektörlerde çalışmakla birlikte, oran Türkiye ortalaması olan %81,3'ün çok altındadır. Toplam çalışanların %51,8'i ücretli veya yevmiyelidir ve bu oran, %62 olan Türkiye ortalamasının çok altındadır. İstihdamın %26,8'i kendi hesabına veya işveren olarak çalışmaktadır. Tarım sektörünün hâkimiyeti ücretsiz aile işçiliğini de beraberinde getirmektedir. Bölgede çalışanların %21,4'ü ücretsiz aile işçisi iken bu oran Türkiye'de %14' tür. 2011 yılı için bölgede işsizlik oranı %10,2'dir. Erkeklerde işsizlik oranı %10,3 iken kadınlarda bu oran %9,9'dur. Aynı dönem için Türkiye geneli işsizlik oranı %9,8 olup, erkeklerde bu oran %9,2 kadınlarda ise %11,3'tür. TRB1 bölgesinde 2011 yılında kadınların işsizlik oranı Türkiye ortalamasının altında iken erkeklerde ortalamasının üzerindedir. 2012 yılında İl Müdürlüğüne toplam 1031 özürü, 121 eski hükümlü başvurmuş olup, bu kişilerden 172

özürlü ve 4 eski hükümlü işe yerleştirilmiştir (İşgücü Piyasası Analizi Raporu, 2012: 11-25).

Malatya İş Kurumu'na kayıtlı iş arayanların sayısı 2012 yılı sonu itibarı ile 25.340 kişi olmuştur.

5. Malatya İlindeki Suç Olgusunun Değerlendirilmesi

Aylık ekonomi dergisi CNBC-e Business'in yayınladığı Türkiye'nin en yaşanabilir kentleri araştırmasında sıralama, aralarında hava kirliliğinden öğrenci başına düşen öğretmen sayısına, işsizlik ödeneğinden ödenen vergi miktarına kadar 37 farklı ile parametre yapıldı. Ama aralarında en dikkat çekici olan hiç kuşkusuz illerin suç oranlarına göre sıralanmış olduğu parametre idi. İşte bu araştırmaya göre 81 ilin suç sıralamasında ve genel olarak en yaşanabilir şehirler sıralamasındaki yerleri, suç sıralaması 2010 yılı verilerine göre: Malatya'da işlenen suç sayısı 14.612, şehrin nüfusu 740.643 ve bin kişiye düşen suç sayısı ise, 19,15 olmak üzere Türkiye sıralamasında en az işlenenden en çok işlene göre sıralandığında 47. sıradadır (sabah.com.tr, 2013).

Türkiye'de TUİK' in 2000-2008 verilerine bakıldığında her suçtan hüküm giymiş olan kişilerin suçlu nüfus içinde yaş gruplarına göre yüzde dağılımları incelendiği zaman 15 yaş altı ve 65 yaş üstü gruplarının oranlarının diğer gruplara göre çok düşük olduğu görülmektedir. Bu iki grup arasında 15 yaş altındaki suçluluk oranı daha da düşüktür. 15 yaştan itibaren oranlarda her yaş grubunda bir önceki gruba kıyasla önemli ölçüde artmalar görülmekte ve 30-39 yaş grubunda suç oranları en yüksek değerini almaktadır. 30-39 yaş grubundan itibaren suç oranlarında belirgin düşme görülmekte, 40-49 yaş grubundan sonra düşüş hızlanmaktadır. Yine TUİK' in 2000-2008 verileri incelendiğinde yaş gruplarının suç oranları yıldan yıla pek fazla değişiklik göstermemekte, aynı yaş gruplarında suç oranları yüksekliğini korumaktadır. Tüm suçluluğun yıllar itibarıyla yaklaşık %57 - %63'ü 22-39 yaş grubunda gerçekleşmektedir (tuik.gov.tr, 2013).

Türkiye'de 2000-2008 verileri incelendiğinde bu dönemler içerisinde cezaevine giren hükümlülerin cinsiyete göre oranları incelendiğinde kadınların suç oranlarının erkeklerden çok düşük olduğu görülmektedir. Sözü edilen bu dönemde yaklaşık olarak suçluların %97,50'si erkeklerden, %2,50'si kadınlardan oluşmaktadır. Türkiye'de suçluların suçlu nüfus içinde medeni durumlarına göre yüzde dağılımları incelendiğinde evli olanların oranının diğerlerine göre çok yüksek olduğu görülmektedir. İkinci sırada hiç evlenmemiş olanlar, üçüncü sırada boşanmış olanlar gelmektedir. Bu durum yıllar itibarıyla de değişmediği görülmektedir (tuik.gov.tr, 2013).

Suçluların öğrenim durumları açısından incelendiğinde, en yüksek oranının ilkökul mezunu gurubunda olduğu görülmektedir. Öğrenim durumu yükseldikçe suçluluk oranları da düşmektedir. Okuryazar olmayanların oranı yıllar itibarıyla pek değişmemekte, okur-yazar olup da okul bitirmeyenler ile ilkökul mezunlarının oranları düşme eğilimi göstermektedir. Ortaokul ve daha üst eğitim kurumlarından mezun olanların oranlarında ise yıllar itibarıyla artma eğilimi görülmektedir.

Malatya'daki 2008 yılı verileri incelendiğinde ise, hükümlülerin yaş gruplarının dağılımı incelendiğinde; ilk sırayı 218 suç sayısı ile 25- 34 yaş grubu almakta, bunu takip eden 138 suç sayısı ile 18-24 yaş grubu oluşturmaktadır. En az suç işleme yaş oranı ise 12-14 yaş grubudur. Malatya'da suç işleme yaş oranları incelendiğinde en çok 18-35 yaş aralıklarında yükselme görülürken 36 yaşlarından itibaren bir

düşüş görülmektedir. Hükümlülerin cinsiyete göre dağılımı incelendiğinde; toplam 429 hükümlü içinde hükümlü içinde, 415'i erkek hükümlü ve 14 kadın hükümlü oluşturduğu görülmektedir. Hükümlülerin suç işleme yerleşim yeri incelendiğinde, 611 suç sayısı ile şehir ilk sırayı almakta ve 3 suç sayısı ile köy yerleşim yeri ikinci sırada yer almaktadır. Hükümlülerin cezaevine girmeden önce yaptıkları işe (meslek) göre dağılımları incelendiğinde ilk sırayı işi olmayan (işsiz) 137 suç sayısı ile almakta, bunu, kanun yapıcılar, üst düzey yöneticiler ve müdür, sanatkâr ve ilgili işlerde çalışanlar takip etmekte en az suç işleyen meslek grubu ise; öğrenci ve emekli almaktadır. Malatya'da işlenen suç türleri incelenecek olursa; ilk sırayı, 82 suç sayısı ile yaralama suçu almakta bunu, sırasıyla ateşli silahlar ve bıçakla ilgili suçlar ve dolandırıcılık suçları almakta, ilimizde işlenen en az suç türü ise, orman suçları ve kötü muamele 2 suç sayısı ile en az işlenen suç türü olmaktadır. Bunu trafik suçları izlemektedir. 2008 yılı itibarıyla işlenen toplam suç sayısı 614 olmakta; bunun 611'ini erkek işlemiş, 3 tanesini de kadın işlemiştir (tuik.gov.tr, 2013).

Tüm bu veriler incelendiğinde suç işlemenin en büyük nedeni olarak ekonomik sıkıntılar olduğu ortaya çıkmaktadır. Suç çözümlerinde önemli değişkenlerden biri, yaş faktörüdür. Çünkü suç işleme oranları, yaş gruplarına göre değişiklik göstermektedir. Suç işleme sıklığının en çok 18-25 yaş grubunun, büyük bir farkla, en yüksek değeri aldığını, bunu 42-50 yaş grubunun izlediğini göstermektedir. Genel anlamıyla; 18-25 yaş grubu tüm suçların en fazla gerçekleştiği yaş grubu olmaktadır. Diğer taraftan en az suç işleyen yaş grubu ise 51 ve üzeri yaş grubudur. Yine, eğitim düzeyinin artışına paralel olarak, genel olarak suç oranlarında gözlemlenen düşüş eğitim olgusunun doğrudan ve dolaylı olarak, suç oranlarını etkilediğini göstermektedir. Suç olgusunun veya oranlarının açıklanmasında, öne çıkan diğer başka önemli bir faktör, demografik faktörlerdir. Genel olarak yapılan araştırmanın bulguları, şehirde suç işleme oranının en yüksek düzeyde gerçekleştiğini açık bir biçimde ortaya koymaktadır. Bir anlamda kırsal alanlar, düşük suçluluk oranına sahiptir. Suçların büyük bir oranının şehirlerde işlenmesinin nedenleri arasında; şehirlerin çekici özellikleri dolayısıyla, dünya nüfusunun büyük çoğunluğu şehirlerde yaşamaktadır. Bunun sonucunda, şehir yaşamı, insanlarda sosyal, kültürel ve ekonomik alanlarda birtakım ayrımlar meydana getirmiş, dolayısıyla değişik kültür ve inanç sistemlerine sahip ırk, etnik menşe, sosyal yapı ve fonksiyon bakımından toplum bireylerinin farklılaşmasına ve heterojen bir toplum oluşmasına neden olmuştur. Şüphesiz ki toplumdaki bu denli karmaşık ayrımlaşma pek çok problemi de beraberinde getirmiştir. Bu problemlerden bir tanesi de suçların giderek artmasıdır. Görüldüğü üzere, suç olgusunun sosyo-kültürel yapıdan bağımsız olarak ele alınması mümkün değildir.

6. Sonuç ve Öneriler

Günümüzde teknolojik gelişmelerin her alanda yaygınlaşmasıyla birlikte özellikle de kitle iletişim araçlarının etkisi, kentleşme, endüstrileşme iç ve dış göçler, hızlı nüfus artışı gibi faktörlerin etkisiyle beraber toplumsal ilişkilerde bir değişme yaşanmıştır. Bu değişme ve gelişmeler sadece olumlu etkiler yaratmamış, toplumda bazı problemlerin de büyümesine neden olmuştur. Suç artık günlük hayatımızı ilgilendiren önemli bir sosyolojik problem olarak kabul

edilmektedir. Fakat şu da vardır ki suçun olmadığı bir toplumun olması da mümkün değildir.

Malatya yaşanan değişim ve gelişimiyle birlikte, sosyal ve ekonomik yapısı nedeniyle cazip bir yaşam alanıdır. Son yıllarda kentin aldığı yoğun göç oranlarından görüldüğü gibi bir çekim merkezi haline almıştır. Kentlerde hızlı nüfus artışı kent yapısında bir takım yapısal ve sosyal sorunlara neden olmaktadır. Yoğun göç alan her kentte olduğu gibi Malatya'nın da sosyokültürel ve sosyoekonomik yapısında değişimler meydana gelmiştir. Kentte meydana gelen bu değişimleri gözlemler sonucu yorumlamak mümkündür. Bu değişimler; nüfusta heterojen bir yapılanmanın olması, sosyal kontrol mekanizmalarının giderek zayıflaması, yoğun göçlerle birlikte görülen gecekondu bölgeleriyle diğer bölgeler arasında sosyo-ekonomik yapıda önemli farklılıkların meydana gelmesi, bireyciliğin ön plana çıkması, kentte ekonomik kaynakların dağılımında görülen eşitsizliklerin yaşanması, sosyal ilişkilerde değişimin görülmesi, kente göç edenlerin kente uyum sorunları yaşaması, kültürlerarası uyumsuzluğun belirginleşmesi, kentte ortaya çıkan hemşehri anlayışının kentte bireylerarası kutuplaşmalara neden olması şeklinde sıralandırılabılır. Kentin sosyal yapısında meydana gelen bu değişimler suç oranlarının artmasında etkili olmuştur.

Ülkemizde suç oranları tamamen ortadan kaldırılamayacağı kabul edilen bir gerçek olmasıyla birlikte, suç oranlarının düşürülmesi ya da en azından yükselmemesi için öğrenim düzeyinin yükseltilmesi yolunda tedbirler alınması, çatışma ve sorunların giderilmesinde şu bir çözüm aracı olarak görme bakış açısının değiştirilmesine yönelik halkın eğitilmesi, toplumun ekonomik seviyesinin yükseltilmesi yönünde işi olmayanlara yönelik çalışmaların yapılması ve var olan çalışmaların artırılması, göçe sebep olan olumsuz faktörlerin iyileştirilerek göçün yavaşlatılması, alkol, uyuşturucu vb. alışkanlıklardan uzak durmak için halkın bilinçlendirilmesi, bu konuda birtakım önlem ve uygulamaların yapılması ve tüm bunları yaparken özellikle de geleceğimiz olan gençlere daha çok ağırlık verilmesi yararlı olabilir.

Kaynakça

- Akan, Vildan,(2003), "Birey ve Toplum", Sosyolojiye Giriş, (Editör: İhsan Sezal) Ankara.
- Aslan, Yılmaz, (1991), Hukuka Giriş, Ekin Kitabevi Yayınları, 2. baskı, İstanbul.
- Bal, Hüseyin, (2003), Hukuk-Hukuk Sosyolojisi, Süleyman Demirel Üniversitesi Yayın No: 32, Isparta.
- BAL, Hüseyin, (1999), Kent Sosyolojisi, Turhan Kitabevi, 1. Baskı, Ankara.
- Dikeçligil, Beylü, (1997), "Sosyal Yapı Analizi", İstanbul.
- Dönmezer, Sulhi, (1994), Kriminoloji, Beta Yayınları, 8. baskı, İstanbul.
- Durmaz, Şükrü, (2005), "Bilişim Suçlarının Sosyolojik Analizi", Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Yönetim Ana Bilim Dalı Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara.
- Erkal, E. Mustafa, (2004), Sosyoloji, İstanbul, S. 177.
- Erkan, Rüstem; Bağlı, Mazhar; Sümer, Faruk Ve Ünver Mahmut, (2002), Sosyal Çevrenin Sokak Çocukluğuna Ve Çocuk Suçluluğuna Etkisi, 1.Ulusal Çocuk ve Suç: Nedenler ve Önleme Çalışmaları Sempozyumu, Türkiye Çocukları Yeniden Özgürlük Vakfı, Ankara.

Fichter, Joseph, (1994), Sosyoloji Nedir? (Çev: Nilgün Çelebi), Atilla Kitabevi, Ankara.

İçli, Tülin, (2002), Kriminoloji, Bizim Büro Basımevi, Ankara

İçli, Tülin, (2004), Kriminoloji, Martı Yayınları, Ankara.

İçli, Tülin, (1993), Türkiye’de Suçlular-Sosyal Kültürel ve Ekonomik Özellikleri, AKM yayını, Sayı: 71, 3. baskı, Ankara.

İnan, Özer,(2003), "Toplumsal Değişme ve Gelişme" Sosyolojiye Giriş, (Editör: İhsan Sezal) Ankara.

İşgücü Piyasası Analizi Raporu, (2012), Türkiye İş Kurumu Genel Müdürlüğü Malatya Çalışma ve İş Kurumu Müdürlüğü.

İzkan, Sadettin, (1992), "Türkiye’de Toplumsal Değişme ve Kentleşme Sürecinde Suç ve Suçluluk Olgusuna Sosyolojik bir Yaklaşım",Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyoloji Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi, Sivas.

Kalaycıoğlu, Sibel, (2003), "Toplumsal Tabakalaşma", Sosyolojiye Giriş, (Editör: İhsan Sezal), Ankara.

Kurtkan-Bilgiseven, Amiran, (1995), Genel Sosyoloji, Filiz Kitabevi, İstanbul.

Özkalp, Enver, (1993), Davranış Bilimlerine Giriş, A.Ü. Açık Öğretim Fak.Yay. No: 75, Ankara.

Polat, Oğuz, (2004), Kriminoloji ve Kriminalistik Üzerine Notlar, Seçkin Yayınları, Ankara.

Üresinler, Ratıp, (2005), Sosyo-Kültürel Yapı ve Suç (Kırıkkale Örneği), Yüksek Lisans Tezi, Kırıkkale.

http://www.tuik.gov.tr/VeriBilgi.do?alt_id=1070, (09.09.2013).

<http://tuikapp.tuik.gov.tr/girenhukumluapp/girenhukumlu.zul>, (28.08.2013).

<http://www.tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=3894>, (01.09.2013).

<http://www.sabah.com.tr/fotohaber/yasam/sehirlerin-suc-oranlari-364917339977/36494>, (11.09.2013).